

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۳/۱۴

احسان الله ارینزی

افریقا

(قسمت چهل ونهم)

لایبیریا Liberia

(قسمت اول)

نام اختصاری: LI

نام رسمی: جمهوری لایبیریا Republic of Liberia

نام جهانی: لایبیریا Liberia

نوت: نام این کشور از کلمه Liber گرفته شده که آزاد، مستقل یا Free معنی میدهد و بخاطری برای این سرزمین انتخاب شده که برای اسکان غلامان آزاد شده ای افریقایی، امریکایی تاسیس شده بود.

جغرافیای طبیعی:

موقعیت جغرافیایی: نیم کره غربی، نیم کره شمالی. کشور لایبیریا در کناره جنوبی غرب براعظم افریقا، در کناره بحر اتلس، بین طول البلد های غربی °7 - °11.5 و عرض البلد های شمالی °5.5 - °11.5 موقعیت دارد.

مساحت: 111370km² یا 42834 میل مربع (یکصد و چهارمین کشور جهان). خشکه 96320km² و آب 15050km²

حدود اربعه:

شمال: گینی 563Km – Guinea

جنوب: بحر اتلس Atlantic Ocean

شرق: ساحل عاج 716Km – Coted Ivoire

غرب: سیرالیون 306Km – Sierra Leone

لایبیریا با خشکه 1585km و با آب 579km سرحد دارد.

کوه ها: وتیوو Wuteve، الپا Alpha، نون Noun، توکپا Topa و نیمبا Nimba.

قلل مرتفع: وتیوو 1448m، الپا 1313m، نون 1281m و گانگرا 1007m – Gangra

دریاها: مانو، لوف، سنت پاول، سنت جان، کاوالا (که از کوه های گینی سرچشمه میگیرد، از ساحل عاج عبور نموده و بعد از آن به سرحد لایبیریا میرسد. دریاها مانو و سنت پاول نیز از خاک گینی سرچشمه میگیرند)،

سانگوین Songwin، فارمینگتون Farmington – 120Km و سس Cess.

اقلیم: لایبیریا به علت نزدیکی به خط استوا و همسایگی با بحر هوای گرم، مرطوب و پر باران است. درجه متوسط

حرارت گرمترین ماه ها (مارچ و اپریل) این کشور 27C⁰ و سردترین ماه آن 32C⁰ ثبت شده است. مناطق ساحلی

این کشور بعلت وزیدن بادهای بحری هوای گوارا دارد که گرمای آن کم است. درین مناطق هر سال به طور متوسط

حدود 5000 الی 6000mm باران میبارد، اما میزان بارنده گی در مناطق مرکزی کمتر و حدود 1500

الی 2000mm میباشد.

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

لايبريا دو فصل دارد: فصل هوای خشک و فصل ابر و باران. در فصل خشک که با خزان و زمستان نیم کره شمالی برابر است، هوای روز گرم و هوای شب سرد و باران کم می باشد و بعلت موجودیت همین رطوبت و هوای نمناک است که جنگلات انبوه در آن خوب نمو میکنند و مناظر زیبای طبیعی را بمیان می آورند.

سایر خصوصیات جغرافیایی: لایبریا در شمال خط استوا کشوری است که زمین آن از بحر بسیار بلند نیست و سطوح مرتفع ندارد. مناطق ساحلی جنوب این کشور هموار است که حفره های آن را آب گرفته و هر طرف جهیل های کوچک دیده میشوند. بعد از آن اگر به سوی مناطق مرکزی بالا برویم، به مناطق بلند در حدود 300 - 500 تا 700m نیز میرسیم؛ به همین ترتیب مناطق شمالی و شال شرقی لایبریا نیز بطور اوسط؛ در حدود 700m از سطح بحر ارتفاع دارد و قله نیمبا نیز در همین منطقه موقعیت دارد.

به استثنای مناطق هموار ساحلی در جنوب این کشور، سراسر سرزمین لایبریا را چراگاه ها و جنگلات استوایی دربر گرفته و به سرسبزی آن افزوده است. این کشور دریا های کوتاه؛ اما پر از آب دارد که بیشتر آنها از خاک گینی سرچشمه میگیرند و به لایبریا میرسند.

بطور عموم کم ارتفاع ترین منطقه لایبریا از سطح بحر (بحر اتلس) با ارتفاع صفر متر و مرتفع ترین آن (ویتو و Wateve) است که 1380m ارتفاع دارد.

جغرافیای سیاسی - بشری:

پایتخت: مونروویا Monrovia. نفوس 1.67 میلیون نفر (2023)،

نفوس: 5437249 (جولای - 2024).

خصوصیات دموگرافیکی نفوس لایبریا قرار ذیل اند:

□

تراکم نفوس در 1km ²	48 نفر
تراکم نفوس در یک میل مربع	125 نفر
نفوس شهری	53.1%
نفوس دهاتی	46.9%
فیصدی شهری شدن	3.41% (2025 - 2020)
0 - 14 ساله	43.35% (مرد 1111479 و زن 1087871 نفر)
15-24 ساله	20.35% (مرد 516136 و زن 516137 نفر)
25 - 54 ساله	30.01% (مرد 747983 و زن 774615 نفر)
55 - 64 ساله	3.46% (مرد 89150 و زن 86231 نفر)
بالا تر از 65 ساله	2.83% (مرد 70252 و زن 73442 نفر)
تناسب جنسیت در هنگام تولد	1.03 مرد/زن
تناسب جنسیت الی 14 سالگی	1.02 مرد/زن
تناسب جنسیت از 15 تا 24 سالگی	1 مرد/زن
تناسب جنسیت از 25 - 54 سالگی	0.97 مرد/زن
تناسب جنسیت از 55 - 64 سالگی	1.02 مرد/زن
تناسب جنسیت بالاتر از 65 سالگی	0.77 مرد/زن
تناسب جنسیت در کل نفوس	1 مرد/زن
تولد در هزار نفر	36.64 نفر
مرگ و میر در هزار نفر	6.62 نفر

د پانوی شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درننیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنډي د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

رشد سالانه نفوس	2.73%
مرگ میر در هزار طفل نوزاد	44.57 (پسران 48.68 و دختران 40.34)
اوسط عمر در کل نفوس	65.45 سال
اوسط عمر در مردان	63.19 سال
اوسط عمر در زنان	67.78 سال
اوسط تولدات یک زن در طول عمر	4.79
اوسط سن مادران در زایمان اول	19.1
مرگ و میر زنان در هر تولد	661 نفر
	10000

تقسیمات اداری: لایبریا 15 بخش Counties دارد:

بومی Bomi، بونگ Bong، گیبارپولو Gbarpolu، گریند باسا Grand Bassa، گریند کیپ مونت Grand Cape Mount، گریند گیده Grand Gedeh، گریند کرو Grand Kru، لویفا Lofa، مارگیبی Margibi، ماریلند Maryland، مونتسرادو Montserrado، نیما Nimba، دریای سس River Cess، دریای گی River Gee و سینو Sinoe.

شهرها:

گیبارنگا Gbarnga، نفوس 45835 نفر،

کاکاتا Kakata، 33945 نفر،

بنسونویل Bensonville، 33188 نفر،

هارپر Harper، 32661 نفر،

وینجاما Voinjama، 26594 نفر.

نژاد: سیاه. کیپیلی Kpelle – 20.3%، باسا Bassa – 13.4%، گریبو Grebo – 10%،

جیو Gio – 8%، مانو Mano – 7.9%، کرو Kru – 6%، لورما Lorma – 5.1%،

کیسی Kissi – 4.8%، گولا Gola – 4.4%، کراهن Krahn – 4%، وای Vai – 4%،

ماندینگو Mandingo – 3.2%، گیباندی Gbandi – 3%، مندو Mende – 1.3%،

سپو Sapo – 1.3%، سایر لایبریایی ها 1.7%، سایر افریقایی ها 1.4% و غیر افریقایی ها 0.1%

زبان: انگلیسی (رسمی) 20% و بیست زبان محلی که چند تای آن رسم الخط ندارد مانند گرینو 20%، کیپله 20%،

باسا 15% و کلا.

رسم الخط: لاتین.

دین و مذهب: مسیحی 85.6%، اسلام 12.2%، باورهای قدیمی محلی 0.6%، ناشناخته ها 1.5% و

سایرین 0.2% (2008).

طرز حکومت: جمهوری ریاستی. قانون اساسی لایبریا در سال 1847 تصویب گردیده، که یکی از قوانین قدیمی در

افریقا شمرده میشود. این قانون بعد از 130 سال انفاذ در کودتای سال 1980 به تعلیق درآمد.

دومین قانون اساسی این کشور روز 19 اکتوبر 1984 بعد از برگزاری یک همه پرسی نافذ شد. روز 6 جنوری

1986 تعدیلات اندکی در این قانون بمیان آمده است.

رییس جمهور فعلی این کشور جوزف بواکای Joseph BOAKAI (وظیفه: 22 جنوری 2024) میباشدند. رییس

جمهور وظیفه نخست وزیر را نیز پیش میبرد.

رییس جمهور لایبریا به اساس ارای مردم، برای 6 سال تعیین میگردد و دو دوره کار کرده میتواند. انتخابات قبلی

ریاست جمهوری این کشور بتاريخ 10 اکتوبر سال 2023 صورت گرفته و انتخابات بعدی در سال 2029 دایر

خواهد شد. وزرای کابینه از سوی رییس جمهور و رای اعتماد مجلس سنا تعیین میگرددند.

شورای ملی لایبریا دارای دو جرگه است: سنا 30 عضو دارد که به رای مردم از هر بخش اداری دو نفر برای 9

سال انتخاب میشوند و دوم مجلس نماینده گان 73 عضو دارد که به تناسب نفوس مناطق از سوی مردم برای 6 سال

انتخاب میگرددند. انتخابات گذشته مجلس سنا این کشور بتاريخ 10 اکتوبر 2023 و مجلس نماینده گان بتاريخ 10

اکتوبر 2023 صورت گرفته و انتخابات آینده در سال 2029 دایر خواهد شد. سن رای دهی در این کشور 18

سالگی و رای دهی عام میباشدند.

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

نظام حقوقی لایبریا دو بخش دارد. اول قوانین امریکایی - برتانوی Angola-American Law برای مردم عصری و شهری و روایات نانوخته قبیلوی برای مردم بومی و دهنشین. ستره محکمه Supreme Court عالی ترین ارگان قضایی این کشور است. که یک قاضی القضاة و 4 قاضی ارشد دارد و تمام سیستم قضایی کشور را رهبری میکند. این 5 نفر از طرف رییس جمهور به مشوره مجلس سنا برای 10 سال یا 70 سالگی عمر برگزیده شده میشوند. بعد از ستره محکمه لایبریا؛ 16 محکمه محلی و 80 محکمه ابتدایی دارد که در مونروویا و سایر مناطق کار میکنند و به دعاوی مردم، دولت، موسسات و اتباع خارجه رسیده نموده و فیصله صادر مینمایند. احزاب سیاسی: تاریخ ایجاد احزاب سیاسی در لایبریا به سال 1850 بر میگردد. حزب لایبریایی All Liberian Party (رهبر: بنوی یوری Benoi Urey)، پیوستگی برای صلح و دموکراسی Alliance for Peace and Democracy (رهبر: مارکس ایس. جی داون Marcus S. G. Dahn)، کنگره ملی جایگزین Alternative National Congress (رهبر: اوریشیل گولد Orishil Gould)، ائتلاف برای تغییر دموکراتیک Coalition for Democratic Change (رهبر: جورج ویع George Weah)، حزب سرنوشت لایبریا Liberia Destiny Party (رهبر: ناتانیل بارنیس Nathaniel Barnes)، گروه های فشار: فعالین محیط زیست، مدافعین حقوق بشری و حقوق زنان، اتحادیه های اصناف و اتحادیه افسران اسبق نظامی. روز آزادی: 26 جولای (1847). رخصتی ملی: روز آزادی 26 جولای عضویت در ملل متحد UN: 2 نومبر 1945 عضویت در مجامع جهانی:

ACP, AfDB, AU, ECOWAS, EITI (compliant country), FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (NGOs), ICt, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCS, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, ISO (correspondent), ITU, ITUC (NGOs), MIGA, MINUSMA, NAM, OPCW, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNISFA, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO (observer).

بیرق ملی: یازده پارچه باریک افقی، بالا سرخ بعد سفید، باز سرخ، باز سفید و به همین ترتیب تا آخر در کنج چپ فوقانی بیرق ملی لایبریا یک مربع سبز و در بین آن یک ستاره پنج کنج سفید دیده میشود. سرود ملی: سرود ملی لایبریا All Hail, Laberia Hail نام دارد که شعر آن را Daniel Warner و موزیک آن را Olmstead Luca در سال 1860 ترتیب و تنظیم نموده اند. نشان ملی: ستاره سفید White Star.